

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра економічної теорії та економічних методів управління

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи
Пантелеймонов А.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

СУЧАСНІ ЕКОНОМІЧНІ ТЕОРІЇ

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Економіка та економічна політика
Вид дисципліни	обов'язкова
Факультет	економічний

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету

“ 22 ” червня 2018 року, протокол № 7

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Лісовицький Володимир Миколайович, д.е.н., професор, професор кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Програму схвалено на засіданні кафедри економічної теорії та економічних методів управління

Протокол від “ 01 ” червня 2018 року № 10

Завідувач кафедри економічної теорії та економічних методів управління

_____ Гриценко А. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від “ 21 ” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В. А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні економічні теорії» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки другого (магістерського) рівня вищої освіти Спеціальності (напряму) Економіка

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розкриття історичного процесу розвитку економічної науки на сучасному етапі, з'ясування здатності основних шкіл і течій адекватно оцінювати економічну ситуацію і пропонувати результативні рішення.

1. Опис навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Еволюція кейнсіанства, його основні напрями і теорії.
2. Неоліберальний напрям економічної науки.
3. Соціально-інституціональний напрям сучасної економічної теорії.

1.1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Сучасні економічні теорії» є надання знань про основні напрями розвитку сучасної економічної думки, систематизація поглядів представників основних шкіл і течій про механізми функціонування господарських систем.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Сучасні економічні теорії» є формування сучасного економічного мислення і світогляду, забезпечення засвоєння знань і методів історичного аналізу економічних процесів.

1.3. Кількість кредитів - 7

1.4. Загальна кількість годин - 210

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Нормативна</u> / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	
Семестр	
1-й	
Лекції	
32 год.	
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	
Самостійна робота, у тому числі	
146 год.	
Індивідуальні завдання	
10 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати: - основні закономірності виникнення і розвитку сучасних уявлень про функціонування економічних систем
- концепції шкіл і напрямів сучасної економічної думки, та досягнення видатних вчених-економістів.

Вміти:

- аналізувати економічні ситуації з позицій різних наукових концепцій;
- користуватися категоріально-понятійним апаратом, запропонованим різними школами;
- простежувати взаємозв'язок дій у сфері економічної політики з теоретичними концепціями.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Еволюція кейнсіанства, його основні напрями і теорії.

Тема 1. Макроекономічна теорія Д.М. Кейнса.

Дж. М. Кейнс: основні етапи життя, наукової та практичної діяльності. Криза неокласичної доктрини і передумови переходу до макроаналізу. Теорія грошей. Кейнс і Вікселль.

«Загальна теорія зайнятості, відсотка і грошей». Проблема ефективного попиту. Динаміка граничної схильності до збереження. Графічна інтерпретація – «кейнсіанський хрест». Співвідношення збережень і інвестицій. «Перевага ліквідності». Гранична ефективність капіталу. Ефект мультиплікатора.

Тема 2. Економічна програма кейнсіанства.

Державні капіталовкладення і державні закупівлі. Дефіцитне фінансування. Кредитно-грошева і фіскальна політика. Протекціонізм у зовнішньоторгівельній політиці. Фіксований валютний курс.

Тема 3. Неокейнсіанство.

Моделі економічного зростання. Теорія економічної динаміки Р.Харрода. Дослідження циклічних коливань Э. Хансеном. Ефект акселератора. Вбудовані стабілізатори.

Модель економічної рівноваги Хікса – Хансена. Взаємодія реального и грошового ринків. Модель IS – LM.

Проблема зайнятості в неокейнсіанських моделях. Взаємозв'язок безробіття і інфляції. Крива Філіпса.

Тема 4. Посткейнсіанство і його різновиди.

Монетарне посткейнсіанство. Портфельний підхід. Дослідження проблеми ціноутворення. Англійський варіант посткейнсіанства. Вплив фактора розподілення доходу. Ефект Калдора.

Розділ 2. Неоліберальний напрямок в економічній науці.

Тема 1. Фактори «неокласичного відродження».

Неоліберальні теорії економічного зростання. Дослідження апарату виробничих функцій. Моделі Дж. Міда и Р. Солоу.

Економічні погляди Ф. Хайека. Вчення про спонтанний характер ринкового порядку. Економічна свобода і її роль в забезпеченні економічного розвитку. Держава як знаряддя реалізації групових інтересів и обмеження свободи. Ринок як комунікаційний механізм подолання невизначеності господарських процесів.

Тема 2. Неоліберальна доктрина «соціального ринкового господарства».

Вчення Фрайбургської школи і її представники. В. Ойкен про «ідеальні типи господарства». Ордолібералізм. Концепція «конкурентного порядку». Роль и границі державного втручання в економіку. Соціальні аспекти економічної політики.

Тема 3. Теорія і практика сучасного монетаризму.

Методологічні передумови. Кількісна теорія грошей. Попит на гроші і механізм його впливу на об'єми і динаміку національного продукту. Невизначеність Пропозиції грошей як основний фактор порушення рівноваги. «Монетарна історія США». Роль монетарної політики. «Грошове правило».

Тема 4. Нова класична макроекономіка.

Теорія пропозиції. Необхідність збільшення пропозиції капіталу і праці як передумови економічного зростання. Негативна роль фіскальної політики держави. «Крива Лаффера». Теорія «раціональних очікувань». Здібність економічних суб'єктів передбачати господарські ситуації на основі аналізу досконалої інформації, яка надається конкурентним ринком. Раціональні рішення як важливіший елемент механізму ринкового саморегулювання. Теорія циклу Р.Лукаса і її логічні протиріччя.

Розділ 3. Соціально-інституціональний напрямок сучасної економічної теорії.

Тема 1. Методологічні особливості і еволюція інституціоналізму.

Поняття інституту. Послідовний історизм. Міждисциплінарний підхід. Критика моделі «економічної людини». Принцип еволюціонізму. Етапи розвитку інституціоналізму. Американський інституціоналізм і його різновиди. Теорії Т. Веблена. Дослідження інститутів грошового господарства У. Мітчеллом. Правовий інституціоналізм Д.Коммонса.

Тема 2. Теорії технологічного детермінізму.

Концепції «індустріального суспільства» і «зрілої корпорації» Д. К. Гелбрейта. Теорії соціальної трансформації Д.Белла, Э. Тофлера.

Тема 3. Соціологічний інституціоналізм Ф. Перу.

Ринок як соціальний інститут. Поняття «економічної структури». Домінуючі і підпорядковані структурні одиниці. «Полюса зростання» і «зони розвитку». Необхідність структурної політики.

Тема 4. Неоінституціоналізм.

Методологічні основи нової інституціональної теорії.

Акцентування поведінських аспектів економічної діяльності. Прийняття рішень в умовах інституційних обмежень. Опортуністична поведінка.

Теорія трансакційних витрат. Вчення Р. Коуза про трансакційні витрати. Специфікація прав власності. Теорема Коуза. Зовнішні ефекти.

Теорія суспільного вибору Д. Бьюкенена. Методи прийняття рішень в суспільному секторі.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	лаб	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Еволюція кейнсіанства, його основні напрямки і теорії												
Тема 1. 1.Макроекономічна теорія Д.М. Кейнса	18	3	3			12						
Тема 2. Економічна програма кейнсіанства	18	3	3			12						
Тема 3. Неокейнсіанство	18	3	3			12						
Тема 4. Посткейнсіанство та його різновиди	16	2	2			12						
Разом за розділом 1	70	11	11			48						
Розділ 2. Неоліберальний напрямок в економічній науці												
Тема 1.Фактори «неокласичного відродження»	18	3	3			12						
Тема 2. Неоліберальна доктрина «соціального ринкового господарства»	18	3	3			12						
Тема 3. Теорія та практика сучасного монетаризму	18	3	3			12						
Тема 4. Нова класична макроекономіка	16	2	2			12						
Разом за розділом 2	70	11	11			48						
Розділ 3. Соціально-інституціональний напрямок сучасної економічної теорії												
Тема 1. Методологічні особливості та еволюція інституціоналізму	16	2	2			12						
Тема 2. Теорії технологічного детермінізму	16	2	2			12						
Тема 3. Соціологічний інституціоналізм Ф.Перру	20	4	4			12						
Тема 4. Неоінституціоналізм	18	2	2			14						
Разом за розділом 3	70	10	10			50						
Усього годин	210	32	32		10	146						

5. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п		Кількість годин
1	Розділ 1. Тема 1	2
2	Розділ 1. Тема 2	4
3	Розділ 1. Тема 3	4
4	Розділ 1. Тема 4	2
5	Розділ 2. Тема 1	2
6	Розділ 2. Тема 2	4
7	Розділ 2. Тема 3	2
8	Розділ 2. Тема 4	4
9	Розділ 3. Тема 1	2
10	Розділ 3. Тема 2	2
11	Розділ 3. Тема 3	2
12	Розділ 3. Тема 4	2
	Разом	32

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сучасне кейнсіанство	24
2	Теорія соціально-ринкового господарства	24
3	Доктрина сучасного монетаризму	24
4	Соціологічний інституціоналізм Ф. Перру	24
5	Неоінституціоналізм. Теорема Коуза	24
6	Теорії глобалізації та їх еволюція	26
	Разом	146

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне навчально-дослідне завдання для студентів денної форми навчання передбачає виконання курсової роботи, яка дозволяє студентам набути знань про основні напрями розвитку сучасної економічної думки, систематизація поглядів представників основних шкіл і течій про механізми функціонування господарських систем.

Курсова робота як самостійне навчально-наукове дослідження має виявити рівень загальнонаукової та спеціальної підготовки студента, його здатність застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних проблем, його схильність до аналізу та самостійного узагальнення матеріалу з теми дослідження.

Кожному студенту видається окремий варіант завдання.

7. Методи контролю

1. Усне опитування на семінарських заняттях.
2. Оцінка уміння вести дискусію і аргументувати свою позицію.
3. Підсумковий екзамен.

Контроль рівня знань є невід'ємною складовою навчального процесу. Оцінювання знань студентів з дисципліни «Сучасні економічні теорії» враховує всі види занять, передбачених навчальним планом. Перевірка знань та навичок студентів проводиться за допомогою поточного, проміжного й підсумкового контролю.

Під час вивчення дисципліни «Сучасні економічні теорії» застосовуються наступні методи оцінювання знань:

– поточний контроль здійснюється на практичних заняттях під час рішення задач, розв'язання практичних завдань та кейсів;

– проміжний контроль здійснюється під час усних відповідей студентів.
 – підсумковий контроль проводиться за допомогою проведення екзамену.
 Результати складання екзамену оцінюються за шкалою балів, еквівалентною чотирибальній шкалі («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінка, еквівалентна «відмінно», виставляється, якщо студент виявив всебічно системні та глибокі знання, в повному обсязі твердо засвоїв весь програмний матеріал, вичерпно та послідовно дав відповіді на всі питання екзаменаційного білета, тісно пов'язує теорію з практикою, показує знання літератури, вміння самостійно аналізувати та тлумачити економічні норми та поняття і застосовувати їх при вирішенні завдань, правильно аргументує висновки, вміє самостійно узагальнювати матеріал і логічно його викладати, не допускаючи помилок.

Оцінка, еквівалентна «добре», виставляється, якщо студент твердо знає програмний матеріал, має навички аналізу та тлумачення економічних норм та понять, логічно відповідає на поставлені питання, не допускає суттєвих помилок.

Оцінка, еквівалентна «задовільно», виставляється, якщо студент засвоїв основний матеріал, але не знає окремих деталей, допускає неточні відповіді та формулювання понять, порушує послідовність у викладенні програмного матеріалу, має прогалини в знаннях.

Оцінка, еквівалентна «незадовільно», виставляється, якщо студент не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки, не володіє навичками застосування економічних норм, які забезпечували б вирішення професійних завдань.

Підсумкова оцінка виводиться за сумою балів, набраних студентом за роботу протягом семестру (з урахуванням самостійної роботи, поточного і проміжного контролю) та за результатами підсумкового контролю (екзамену), що дає змогу оцінити знання студентом усього курсу дисципліни.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота												Контр. роботи	Курсова робота	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2				Розділ 3					2	20	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	8				
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	16				

T1, T2 ... T12 – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Базова література

1. Антология экономической классики: Т.Мальтус, Дж.Кейнс, Ю.Лорин. М.1993.
2. Бартенев С.А. Экономические теории и школы. М.1995.
3. Блауг М. Экономическая мысль в ретроспективе. М.1994.
4. Блауг М. Методология экономической науки. М. 2004.
5. Веблен Т. Теория праздного класса. М. 1984.
6. Всемирная история экономической мысли. тт. 4, 6. М. 1996-1997.
7. История экономических учений (современный этап). М.1998.
8. История экономических учений (под ред. Автономова В. и др.) М. 2000.
9. Кейнс Д. М. Общая теория занятости, процента и денег. М. 1978.
10. Лісовицький В.М. Історія економічних учень. Київ 2009.
11. Майбурд Е.М. Введение в историю экономической мысли. М.1996.
12. Негоши Т. История экономической теории. М.1995.
13. Ойкен В. Основные принципы экономической политики. М.1995.
14. Фридмен М. Количественная теория денег. М.1995.
15. Хайек Ф. Пагубная самонадеянность. Ошибки социализма. М.1992.
16. Худокормов А.Г. Неокейнсианство// Классики кейнсианства. В 2-х томах.
17. Чухно А.А., Юхименко П.І., Леоненко П.М. Сучасні економічні теорії. К. 2007.